

De perikoop van Palmzondag: Mattheus 21:1-11

De intocht in Jeruzalem

Toen zij Jeruzalem naderden en bij Bethfage kwamen, onderaan de Olijfberg, zond Jezus twee leerlingen uit en zei tegen hen: Ga naar het dorp dat voor jullie ligt; meteen zullen jullie daar een ezelin vastgebonden vinden en bij haar een veulen. Maak ze los en breng ze naar mij. Als iemand u iets daarover vraagt, antwoord dan: De Heer heeft ze nodig. Dan zal hij ze dadelijk laten gaan. Dit is gebeurd, opdat zou worden vervuld wat door de profeet is gesproken: 'Zeg aan de dochter van Sion: Zie, uw koning komt naar u toe, hij is zachtmoedig en rijdt op een ezelin en op een veulen, het jong van het lastdier.'

De leerlingen gingen er heen en deden zoals Jezus hun had opgedragen; zij brachten de ezelin en het veulen en legden er hun mantels op, en Jezus ging daarop zitten. Er was een menigte mensen, en velen spreidden hun mantels uit over de weg, anderen hakten takken van de bomen en spreidden die uit op de weg. De mensen die voor hem uitliepen en hem volgden, riepen de woorden: Hosanna de zoon van David! Gezegend is hij die komt in de naam van de Heer! Hosanna in de hoogste sferen! Toen hij Jeruzalem binnentrok, raakte de hele stad in opschudding en zei: Wie is dit? En de mensen zeiden: Dit is de profeet Jezus uit Nazareth in Galilea.

Palmzondag

Te Bethfagé (wat betekent: “huis van de onrijpe vijgen”) aan de Olijfberg werden twee leerlingen opgedragen om een ezelin met veulen te halen. Als iemand er iets van zou zeggen, dan zouden ze alleen moeten antwoorden: “de Heer heeft ze nodig!” Het zou genoeg zijn om ze mee te krijgen. Het is te herleiden op de profetie van de profeet Zacharia (hoofdstuk 9 vers 9) in het Oude Testament. Wie de profetie in vervulling ziet gaan, ziet uit naar de verlossing want er staat geschreven:

" Ziet uw koning zal komen, rechtvaardig en 'leven reddend', zachtmoedig en gezeten op een lastdier(1) en op een jong veulen . Dan zal ik de strijdwagens uit Efraïm en de paarden uit Jeruzalem tenietdoen. Ook de strijdboog wordt tenietgedaan; en Hij zal de volkeren vrede verkondigen; en zijn heerschappij strekt zich uit van wateren tot de zee en van rivieren tot aan het einde van de aarde. "

Het eerste deel van het citaat dat Mattheus aanhaalt: ‘Zeg aan de dochter van Sion’ , komt uit de profetieën van Jesaja (hfdstk. 61 vers 11) dat over het heil van Sion gaat. . Dochter van Sion wil zeggen: inwoner van Sion-Jeruzalem.(2)

Komt een koning te paard, dan is hij strijdvaardig. Komt hij op een ezel, dan is hij zachtmoedig en vredelievend. Vredestichtend komt hij naar de ‘stad van de vrede’: Jeruzalem. De Messias (Hebreeuws Masjiach= de gezalfde) of de Heer (Hebreeuws: Adonai) of profeet en koning (Grieks: basileus) uit het huis van David komt op een ezel. Als deze komt, zal hij volgens de Joden het leiderschap in het huis van David herstellen. Wanneer deze vervulling volgens de profetie van de heilige Schrift zich werkelijk zal voordoen, dan staat toch iedere goede jood vanzelfsprekend zijn lastdier af?

Bij Markus (hfdstk.11 vers 7) en Lukas (hfdstk.19 vers 30) is er alleen sprake van een veulen waaruit je niet kunt opmaken dat het om een lastdier of ezel gaat. Johannes (hfdstk.12 vers 13) is specifieker, bij hem gaat het enkel om een jonge ezel. Alleen Mattheus (hfdstk.21 vers 2-7) spreekt tot drie keer toe van een veulen met een ezelin.

In het Midden-Oosten is een ezel naast dromedarissen het algemene lastdier. Waarom vermeldt Mattheus zo expliciet een ezelin met veulen, wat is daar nu zo belangrijk aan ? Voor de hand liggend, maar toch van diepe betekenis is het feit dat het een jong en een oud dier betreft. Zij staan symbool voor wat zich met het fysieke lichaam van de Christus Jezus zal gaan voltrekken: de volledige doordringing van het fysieke lichaam, de dood en de overwinning op de dood, het nieuwe opstandingslichaam.

Het Christuswezen dat vanuit de zonnesteer door de planetensferen afdaalde naar de aarde en zich verbond met het fysieke lichaam van Jezus - hetgeen door erfelijkheidsstromen zo was voorbereid dat het een waardige drager van de Christus kon worden – rijdt op dus een ezelin Jeruzalem binnen.

In het sprookje nr.144 van Grimm ‘het ezeltje’ leert deze met zijn grove fysiek musiceren. De instrumenten van onze ziel, denken, voelen en willen worden door ons ik bediend, maar hebben een drager nodig: het fysieke lichaam. Franciscus van Assisi noemt zijn lichaam ‘broeder ezel’. Een ezel is een dier dat bovendien zeer grote opstaande oren heeft, het is een beeld voor het vermogen tot inspiratie. In het verhaal van Bileam (OT), de waarzegger die de stem van God kan horen, speelt de ezel ook een rol. Deze ziet als eerste en tot drie keer toe de engel van God. God laat de ezelin zelfs spreken.(3)

Op de rug van een ezel is de zogenaamde 'aalstreep' getekend in de vorm van een kruis. Het is tegelijkertijd ook symbolisch als juk te bezien: de Christus zal immers zelf op Goede Vrijdag zijn eigen kruis dragen, zijn fysieke lichaam door de straten van Jeruzalem slepen - naar de Westelijke stadspoort - om zodoende op Golgotha te geraken dat buiten de stadspoorten lag. "Ieder huisje draagt zijn kruisje", zegt de Nederlandse uitdrukking, ieder mens draagt zijn eigen lot.

Wanneer nu de Christus Jezus op een ezelin Jeruzalem binnenrijdt - de heilige stad die op rotsgrond is gebouwd in het droge gebied van Judea, ten Westen van de Dode Zee, dan wil dit beeld symbolisch zeggen dat Hij "ja" zegt tegen de aarde en de volledige doordringing van het fysieke lichaam. Het goddelijk IK rijdt op een ezel, God is mens geworden, heeft het lichaam van Jezus aangenomen. Daarna zal Hij in de aarde afdalen, haar als lichaam aannemen en geheel doordringen. Jeruzalem is de oude stad die de tempelheiligheden van het Jodendom bevat, drager van de mysterieuze wijsheid op dat ogenblik, maar tegelijkertijd zal deze stad ook de toekomstdrager zijn van een zonnekiem van de nieuwe aarde, van het Nieuwe Jeruzalem.

In de vorige evangelie beschouwing (Joh.8) was er sprake van een vrouw die in het midden werd geplaatst. Nu is de Christus het 'bewegende' midden in een groep mensen die hem omringen en met hem Jeruzalem binnentrekken. In de eerste plaats om Hem te bejubelen, maar later ook om

Hem te veroordelen en te verraden. ‘Hosanna de zoon Davids’ klinkt het in jubelende euforische stemming dat kort daarna omslaat in: “Kruisig, kruisig hem.” Om met woorden van Goethe te spreken: de situatie was ‘Himmelhoch jauchzend, zum Tode betrübt.’ Tussen uitzinnige euforie en ijskoude haat gaat het Christuswezen zwijgend, ernstig en bewust zijn lijden en kruisdood tegemoet. Zijn blik is op de aarde gericht, hij concentreert zich op de diepten en op dat wat onvermijdelijk te gebeuren staat: het offer op Golgotha. De Christus-Jezus is bereid om zijn lichaam op te offeren. Hij is bereid om de god met de ezelskop, de Egyptische god Seth, broer van Osiris(4) in de ogen te kijken, maar ook om deze te overwinnen. De apostelen legden hun mantels op het lastdier, ze brachten een ‘wezenlijk’ offer voor hun Heer. Vele mensen legden hun mantels op de grond. Een mantel omhult. Zonder mantel zijn zij onthuld, zij openden hun zielen geheel, traden uit het lichaam om hun heiland, hun zonneheld te bejubelen. In hun extatische, ‘uitzinnige’ gemoedstoestand riepen zij jubelend: ‘Hosanna de zoon Davids!’ Anderen hieuwen takken van de bomen en legden dit als offer, als symbool van levenskracht op de grond. Er ontstond zo een soort van tapijt, zoals wij tegenwoordig nog voor hoogwaardigheidsbekleders een rode loper uitrollen. Alleen bij de evangelist Johannes (hfdstk. 12 vers 13) is er sprake van palmtakken van de dadelpalm, een boom met gevederde spitse bladeren die als zonnestrallen uitwaaiëren. De boom staat in innige verbinding met de zon.

De jubelroep Hosanna stamt eigenlijk van het Hebreeuwse woord ‘hoschi’anna’ af, dat ‘help toch’ betekent. Het is later tot een liturgische formule geworden, een begroeting.

Neemt de Christus Jezus dit ‘Hosianna’ niet letterlijk en met onvermijdbare consequentie van zijn lijdensweg ter harte?

Zijn goddelijke opdracht is om de mens te verlossen van ‘bedrieglijk schijnlicht’ en ‘onwaardige zinnenzucht’ welke als tegenkrachten van het boze werken. Zij willen het Ik van de mens zo verzwakken dat zijn hele lichamelijke in verval geraakt. Maar de herrezen Christus legt de kiem van genezing in de harten van alle mensen. Het was een volledig bewuste worsteling met de dood op Goede Vrijdag , de afdaling in het graf van de aarde met Stille Zaterdag, het leggen van de zonnekiem van de opstanding in het hart van de aarde en de verrijzenis met Paaszondag, dat zich alles binnen drie dagen voltrok.

Het tijdstip waarop de Christus-Jezus Palmzondag Jeruzalem binnenreed, voltrok zich met de opgaande zon, richting het zesde uur(5) wanneer de zon op zijn hoogste punt staat. Daar tegenover staat dat op Goede Vrijdag vanaf het zesde uur een duisternis zich over het hele land uitbreidde, de tijd dat Christus in doodstrijd aan het kruis verkeerde (Mt.27:45).

Een stad die in opschudding geraakt ‘schudt’ op zijn grondvesten. In het Grieks wordt hiervoor woord *èseisthe* (εσεισθη) gebruikt van *σειω* (σειώ) wat schudden betekent . De ‘seismograaf’ is bijvoorbeeld van dit woord afgeleid, een apparaat dat trillingen bij aardbevingen registreert.

Dat de stad in opschudding geraakte, werd wellicht veroorzaakt door de uitzinnige vreugde van zich in massa bewegende mensen, want Jeruzalem was voor het Pascha overvol met joden en lammeren die voor het Pesachfeest bij de tempel geslacht zouden worden. Deze opschudding veroorzaakte wellicht een soort van aardschok door menselijk toedoen. Op Goede Vrijdag 3 april 33 (aanduiding van Rudolf Steiner), vanaf het 9^e uur (15u) mondt dit uit in een aardbeving waarbij de elementenwezens zich roeren (Mt27:51)

De miskennis van het ware wezen van de Christus-Jezus door het uitzinnige volk, het verraad en de haatdragende veroordeling van Farizeeën en Sadduceeën in de Stille Week is de tragiek van de passietijd.

De Christus-Jezus rijdt op het heiligdom van de mens toe, op het hart. In het hart van Jeruzalem, in de tempel voltrekt hij eerst een reiniging.

Is dat ook niet bij ons het geval in drie voorafgaande weken van de lijdenstijd waar de vier perikopen van Lukas 11 (uitdrijving demonen en teken van Jona: reiniging van de aarde), Johannes 6 (broodvermeerdering: spijziging van de astraallichamen) en Johannes 8 (echtbreuk, vergeving van schulden: levenskrachten) en tenslotte Matteus 21 (intocht in Jeruzalem, intocht in het fysieke lichaam, fantoomlichaam) aan het altaar gelezen werden?

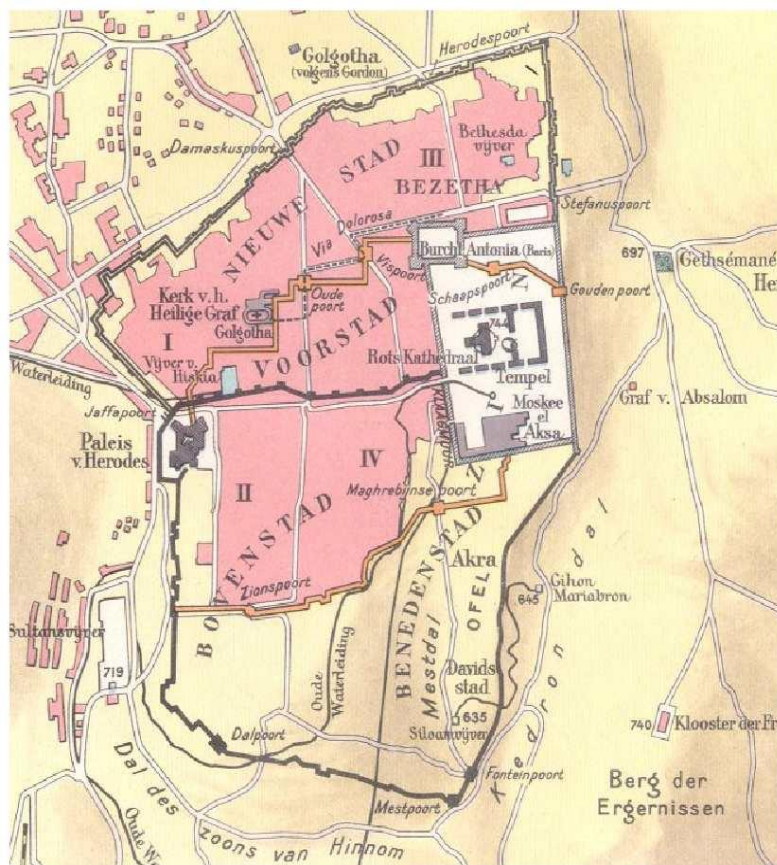
Een ontbering is eveneens te voelen door het epistel van lijdenstijd in de mensenwijdingsdienst wanneer de Christus direct tot ons spreekt: O, mens, het oord van uw hart is leeg, het wordt zelfs nog toegespitst in de Stille week. Het oord van het hart van de mens is brandend en hij leeft in een koud en geest verlaten aardehuis...een regelrechte burn-out, zou je zeggen. Maar toch, de krachten van hoop en treurnis komen ons tegemoet vanuit het graf waarin de Christus-Jezus vanaf Stille Zaterdag geborgen ligt. Ze doordringen onze bedroefde blik. De weg leidt onvermijdelijk tot de consequentie van het kruis en het graf....maar met Pasen keert het om.

Paul-Philippe Stevens

N

Jeruzalem

Voetnoten:

- 1) In het Grieks staat er in Zacharias 9:9 het woord voor lastdier: υποζύγιον (hupodzúgion) en πώλον νέον (pólon neon) voor jong(nieuw)veulen. Mattheus noemt het lastdier gelijk bij naam: όνον (όνον), ezel. Johannes vernoemt een jonge ezel: in het Grieks een onáριον (ονάριον).
- 2) Sion is een van de bergen in Jeruzalem waarop een vesting stond die aan het Jebusitische volk toebehoorde. Koning David veroverde deze berg Sion en volgens de Tenach (heilige boek van de Joden) zou koning David 1000v.Chr. hier Jeruzalem hebben gesticht, terwijl koning Salomo daarop een tempel zou hebben gebouwd. Op deze berg werd ook het Laatste Avondmaal gehouden (zie E.Bock “Van de Jordaan tot Golgotha” blz.284). In de Openbaring van Johannes (hfdstk. 14 vers 1) staat het Lam Gods op de berg Sion. Sion staat in verbinding met het zonneheilgdom.
- 3) De krachten van het lichaam werken hier inspirerend, deze diepere samenhang met het lichaam werd vroeger nog geweten. De mens kon ze imaginatief waarnemen. Ook de roman uit de 2^e eeuw van Apulejus, “de gouden ezel” duidt hiermee aan dat het lichaam nog vol natuurlijke wijsheid was. Het getuigt van de diep mysterie-weten.

Bileam en de sprekende ezelin (Numeri 22:22)

Toen Bileam op zijn ezelin naar de Moabieten ging, versperde Gods engel hem driemaal de weg, met getrokken zwaard in de hand. De ezelin zag de engel en ontweek deze drie keer. De eerste keer liep ze een veld in. De tweede keer was op een smalle weg tussen twee muren in. Toen de ezelin de engel weer probeerde te ontwijken, drukte ze zichzelf tegen de muur, waarbij de voet van Bileam klem kwam te zitten. De derde keer was op een nog smallere weg en ging de ezelin liggen, met Bileam nog op haar rug. Iedere keer sloeg Bileam de ezelin, de laatste keer met een stok. Na de derde keer liet God de ezelin spreken en vroeg zij Bileam waarom hij haar sloeg. Hierna zag Bileam de engel, die tegen Bileam zei dat als de ezelin niet was uitgeweken, hij Bileam zou hebben gedood. Bileam suggereerde dat hij zou terugkeren, maar de engel zei dat hij mocht doorgaan, op voorwaarde dat Bileam alleen zou doen wat de engel hem zou zeggen.

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Bileam>

4) Seth (mythologie)

In de Egyptische mythologie was de god **Seth** de broer van Osiris. Hij vermoordde zijn broer en sneed zijn lijf aan stukken die hij over alle delen van Egypte verspreidde. Isis zocht de lichaamsdelen weer bij elkaar. Haar zoon Horus streed met Seth en versloeg hem. Seth behoort net als zijn vrouw Nephthys tot de Enneade van Heliopolis. Seth werd gezien als de god van de woestijn, chaos, onvruchtbaarheid, van stof en kale grond en als een vijand van de mens. Hij wordt afgebeeld als een mens met een dierenkop. Welk dier daarvoor model gestaan heeft is niet bekend, hoewel er wel geopperd is dat het een springspitsmuis^[1] of een aardvarken zou kunnen zijn. Varkens en **EZELS** waren aan hem gewijd en speelden ook een rol in zijn eredienst. De afkeer van varkens bij latere godsdiensten zou daar weleens iets mee te maken kunnen hebben.

[https://en.wikipedia.org/wiki/Set_\(deity\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Set_(deity))

- 5) Het 6^e uur is twaalf uur 's middags volgens de Romeinse dagindeling, de dag begint om 6uur 's ochtends met het eerste uur.